

MANIFES OOP VIR SAMEWERKENDE EN WETENSKAP

ONDERWEG NA 'N
INKLUSIEWE, OOP
WETENSKAP VIR
MAATSKAPLIKE EN
OMGEWINGSWELSTAND

WAT IS
OOP EN
SAMEWERKENDE
WETENSKAP?

HOE VERBETER
DIT WETENSKAPLIKE
DENKE EN
PROSESSE?

HOE SPREEK DIT
VOLHOUBARE
GEMEENSKAPSONTWIKKELING
AAN?

Die manifes is opgestel deur die Netwerk vir Oop en Samewerkende Wetenskap in Ontwikkeling (Noswo), 'n navorsingsgemeenskap bestaande uit twaalf spanne navorsingspraktisys uit Latyns-Amerika, Afrika, die Midde-Ooste en Asië.

WAAROM 'N MANIFES?

Vandag maak genetwerkte tegnologieë samewerking moontlik in die opbou van wetenskaplike kennis, wat vrae laat ontstaan oor wie kans kry om deel te neem aan en voordeel te trek uit wetenskap. Dit bied ons 'n geleentheid sonder precedent om wêreldwyse ongelykhede in die opbou van kennis te beklemtoon en die beginsels wat wetenskap leiding gee, te herbevestig.

Hierdie manifes is 'n resultaat van agt maande lange konstruktiewe debattering onder Noswo-lede, wat wetenskaplikes, ontwikkelingspraktisyns en aktiviste insluit. Deur middel van projekte wat veranker is in 'n verskeidenheid vakgebiede, waaronder gesondheid, klimaatsverandering, onderwys, die regte en die selfdoenbeweging, verken Noswo-lede die omvang van oop wetenskap as 'n transformerende instrument vir ontwikkeling.

Hoewel ons toenemende belangstelling in die konsep van oop wetenskap ervaar het, was 'n kritiese besinning oor die onderliggende waardes afwesig van heersende besprekings. Die doel van hierdie manifes is om die onderliggende ideologie duidelik te maak wat ons werk motiveer, en om debat aan te moedig oor die wesentlike waardes van 'n meer inklusiewe, oop wetenskap deur die volgende vroe te vra:

DEELNAME EN
VERTEENWOORDIGING

KENNIS

TEGNOLOGIE EN
TOEGANKLIKHEID

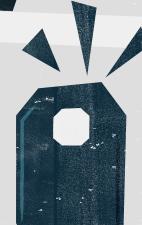
Wie neem deel aan prosesse wat kennis opbou? Wie se stem tel in wetenskap?

Wie vind baat by kennis?
Hoe sit kennisopbou ongelykhede voort?

Op watter maniere kan tegnologie gebruik word om deelneming en werksaamheid in wetenskapopbou te vermeerder?

ONS BEGINSELS

Deur middel van Noswo het ons geleer dat inklusiewe, oop wetenskap meestal 'n proses van voortdurende onderhandeling en besinning is. Daar is geen enkele "regte manier" om oop wetenskap te doen nie, en die proses sal altyd wissel na gelang van konteks. Ons bied hierdie sewe beginsels aan as 'n grondslag waarop 'n meer inklusiewe begrip van wetenskap in ontwikkeling beredeneer en verwesenlik kan word.

**ONS, AS WETENSKAPLIKES, EN
ONTWIKKELINGSPRATISYNS, AKTIVISTE,**

STEL VOOR OOP EN SAMEWERKEND EN WETENSKAP...

1

Maak
gemeenskaplikheid
van kennis moontlik.

Kennis groei as dit gedeel word en daarom moet kennis as 'n gemeenskaplikheid gevisualiseer word. Oop en samewerkende wetenskap streef daarna om die afstand te oorbrug tussen mense se welstand en die kennis wat wetenskap opbou. Ten einde dit te doen, moet wetenskap meganisme en aansporings skep wat individue in staat stel om te besluit hoe hul kennis gebruik, gedeel, beheer en bestuur word om plaaslike ontwikkelingsbehoeftes aan te spreek.

3

Spreek die rol van **mag** en **ongelykheid** aan in die opbou en deel van kennis.

Ons besef dat die onbeperkte deel van kennis ongewenste uitwerkings in sekere gemeenskappe kan hê. Die beoefening van **gesitueerde oopheid** help ons om te verstaan hoe konteks, magsverhoudings en strukturele ongelykhede die opbou van wetenskap en deel van kennis kondisioneer. Oop en samewerkende wetenskap bevorder die gebruik van raamwerke, meganisme en instrumente wat alle maatskaplike groeppe in staat stel om die voorwaardes uit te spreek en te definieer waaronder hul kennis gedeel en gebruik kan word.

2

Integreer **verskillende wetenskaplike tradisies** en maniere van ken.

Ons kan nie wêreldwyse maatskaplike geregtigheid bewerkstellig sonder **kognitiewe geregtigheid** nie. Oop en samewerkende wetenskap erken die waarde van pluraliteit en diversiteit in wetenskap, en die reg van verskillende begrippe van kennis en kennisopbou om in die opbou van wetenskap saam te bestaan. Dit neem alle individue as rolspelers in ag, wat hul vermoëns kan aanwend om kennis te gebruik, deel en skep. Kognitiewe geregtigheid is 'n voorwaarde vir 'n meer regverdig en billike wetenskap.

5

Bevorder **billike samewerking** van wetenskaplikes met maatskaplike rolspelers.

In oop en samewerkende wetenskap werk wetenskaplikes en gemeenskappe saam as gelyke vennote om nuwe kennis op te bou, met behulp van burgerlike laboratoriums, rekenaartoendi- en makerruimtes, wetenskapwinkels, gemeenskapsnavorsingsentrumse en ander inisiatiewe. Ons glo dat die ontwikkeling van vertroue en waardering vir mekaar se kundigheid, vaardighede en deurleefde ervarings deurslaggewend is vir die bevordering van 'n gees van sameskepping en maatskaplike vernuwing.

4

Skep **geleenthede vir deelname** aan alle stadiums van die navorsingsproses.

In oop en samewerkende wetenskap het inwoners en lede van die gemeenskap en burgerlike samelewing uit uiteenlopende agtergronde en kulturele kontekste die reg om navorsing te doen en is welkom om aan alle stadiums van die navorsingsproses deel te neem as gelyke vennote en besluitnemers. Beteenisvolle deelname bou die navorsingsvaardighede van individue buite die akademiese wêreld, wat meer perspektiewe, metodes en wêreldebekouings tot die wetenskaplike proses toevoeg.

7

Verbeter die **maatskaplike en omgewingswelstand** van ons samelewing en planeet.

In oop en samewerkende wetenskap is **volhoubare ontwikkeling** nie net 'n einddoel nie, maar deel van ons proses. Ons meen die vernaamste verantwoordelikheid van wetenskap is die verbetering van die welstand van ons samelewing en planeet deur middel van kennis. Oop en samewerkende wetenskap wil die verhoudings, vermoëns en geleenthede skep wat mense in staat stel om maatskaplike en omgewingsbehoeftes sentraal op die agenda van wetenskaplike navorsing te plaas, en om saam volhoubare, plaaslik relevante en vernuwend oplossings te skep vir die komplekse ontwikkelingsuitdagings van ons geslag.

6

Moedig die ontwerp van **inklusiewe inligting en kommunikasie** aan.

Die huidige infrastruktuur, instrumente, platforms, programmatuur en tegnologieë wat ons in wetenskap gebruik, sluit dikwels mense met gestremdhede en beperkte digitale regte uit. Oop en samewerkende wetenskap maak staat op bekostigbare, toeganklike en onafhanklike oopbron-tegnologieë wat rolspelers insluit en betrek wat nie gewoonlik kans kry om deel te neem aan die wetenskaplike proses nie. Ons bevorder die ontwerp van **bekostigbare en inklusiewe** instrumente en tegnologieë wat verskillende rolspelers van alle vlakke in staat stel om instrumente te maak, skep en te gebruik om toegang tot wetenskaplike kennis te verkry.

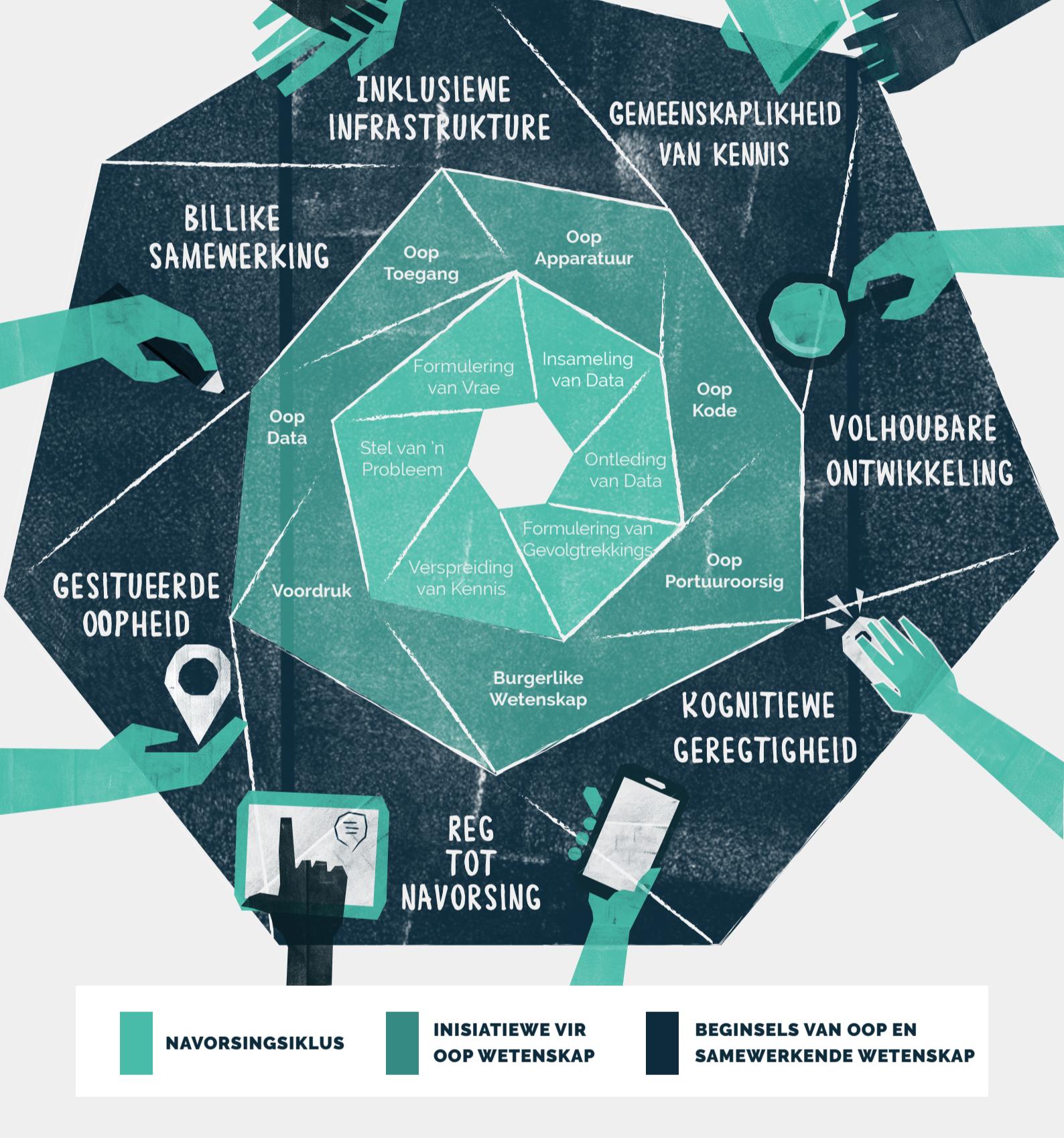
DIE GROTER PRENTJIE

Onderweg na 'n inklusiewe, oop wetenskap

Die stel waardes en beginsels wat ons in hierdie dokument opper, is nie nuut nie – dit is bestudeer, nagevors en bepleit deur baie denkers, aktiviste en kampvegters in die verlede. Met hierdie manifes wil ons mense uit verskillende agtergronde nooi om steeds die manier te bevraagteken waarop ons kennis opbou en om die grense en norme in wetenskap nog meer uit te daag.

Hoewel die wending na oopheid reeds heelwat geleenthede vir samewerking

geskep het, wat navorsingsinstrumente, -data en -publikasie toegankliker gemaak het, kan ons beter vaar. Die potensiaal van oop en samewerkende wetenskap berus in die prosesse van deelneming wat dit bevorder en die manier waarop dit mense met die vaardighede en instrumente toerus wat hulle nodig het om as gelyke vennote en besluitnemers deel te wees van die opbou van wetenskap.

NAVORSINGSIKLUS

INISIATIEWE VIR
OOP WETENSKAP

BEGINSELS VAN OOP EN
SAMEWERKENDE WETENSKAP

Ons meen dit is die einddoel: 'n inklusiewe wetenskap wat nie net in die materiële en intellektuele behoeftes van die samelewing voldoen nie, maar wat ons welstand verbeter, maatskaplike geregtigheid bewerkstellig en elke individu in staat stel om kennis as 'n roete tot volhoubare ontwikkeling te gebruik.

OPEN AND COLLABORATIVE
SCIENCE IN DEVELOPMENT
NETWORK

As jy met hierdie beskouing van 'n meer inklusiewe, oop wetenskap saamstem – of dit wil bevraagteken – kan jy by die gesprek aansluit. Volg ons op Twitter en Facebook by [@OCSDNet](#) en besoek ons webtuiste by www.ocsdnet.org.

Vennote:

IDRC CRDI

Ontwerp deur

